

לחצו כאן להרחבה:
אתר לבנה, "חודש סבת - מילים"

מילים, מילים
יום השפה העברית, כ"א בטבת,
יום הולדתו של אליעזר בן יהודה

דף חברותא לכיתות ז'-ח'

"אומה ולשון [...] דומה כאילו היינו
אומרים הצמיחה והצומח".
(חיים נחמן ביאליק, על החינוך והלשון, תרע"ו)

עם החייאת השפה העברית על ידי אליעזר בן יהודה וחיים נחמן ביאליק נוספה ללשון הכתובה (שפת הקודש) לשון הדיבור, והורחב אוצר המילים שלה מיבוא מילים מלשונות זרות ומיצירת מילים חדשות.

- חפשו באתרי המידע מילים בעברית שחידשו בן יהודה וביאליק.
- חפשו באתרי המידע מילים שחודשו בשנים האחרונות, למשל: מה המילה העברית למילה הלועזית "אָפּוּטֶר".

המשורר חיים נחמן ביאליק ומחיה השפה העברית אליעזר בן יהודה, שניהם מדברים על הקשר המיוחד שבין שפה ועם.

- חפשו בדף את הדברים המדויקים שאמר ביאליק וכתבו אותם.
- חפשו בדף את הדברים המדויקים שאמר אליעזר בן יהודה וכתבו אותם.
- הסבירו במילים שלכם את דבריהם. האם אתם מסכימים איתם? הסבירו.

"שני דברים בלעדיהם לא יהיו היהודים לעם, הארץ והלשון" (אליעזר בן יהודה)

כל המתקשה בשנוי שם־משפחתו
ל ע ב ר י ת
— י פ נ ה א ל —
גדוד מגני השפה
תל-אביב, רחוב אחד העם, מול הגמנסיה הרצליה"
מודעה המציעה את עזרת 'גדוד מגיני השפה'
כסלו תרפ"ז (1926)

גלשו במרחבי האינטרנט או הסתובבו בקניון: אילו שמות יש שם? האם השמות בעברית או באנגלית? האם לדעתכם אפשר ורצוי למונע ממילים משפות זרות לחדור לשפת הדיבור ולסלנג?

טרם הקמת המדינה נעשה ניסיון להחיות את השפה העברית ולהופכה משפת הקודש לשפת היום-יום. הניסיון צלח. לצורך החייאת השפה קם 'גדוד מגיני השפה', והוא עסק בתעמולה למען דיבור עברי בכל מקום ובכל שעה.

התחלקו לזוגות:

- בחרו מילה בלועזית שלדעתכם נכון וחובה לעשות בה שימוש בעברית, למשל המילה "אפליקציה" באנגלית - "יישומון" בעברית.
- אתם אנשי "גדוד מגיני השפה". ערכו מסע תעמולה (בכרזה, בחיבור שיר, בסרטון וכדומה), ובו שווקו את השימוש במילה העברית שבחרתם.

המשורר נתן זך על מצבה של העברית:

יאללה, ביי
"דבר-מה לא טוב קרה לה לעברית בדרכה מבית המרקחת או היכלו של הפה המפיק מרגליות, אל הרחוב והשוק ואף אל שפת העיתון.
איש אינו ממליץ להחליף את היאללה-ביי בצפרא טבא [בוקר טוב] הארמית. אבל במה חטאו ה'שלום', ה'להתראות' וה'להשתמע' [...]".
(מתוך האתר של רוביק רוזנטל, לחצו כאן לכניסה)

- מהן טענותיו של נתן זך? האם אתם מסכימים? הסבירו.

ותאמר המורה: "כל איש אשר אייפוננו בידו, וישימהו בתיקו. ואם לא תשמעו לי, ואשלח בכם את המנהלת, ואתן בידכם פתק להוריקם, שמעו זאת ותיראו."
• מה מצחיק בקטע הזה ולמה?
השפה משתנה ללא הרף מפני שהמטרה שלה היא תקשורת, ולכן אנחנו ממציאים עוד ועוד ביטויים חדשים לפי רוח הזמן. השפה מושפעת גם משינויים המתרחשים בסביבתה כמו נוכחותן של שפות זרות.